

***Rex et regnum* – ciklus predavanja povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva u organizaciji Odjela za povijest i Odjela za likovne umjetnosti Matice hrvatske**

U srijedu 16. travnja 2025. godine, u 18 sati održano je prvo u ciklusu predavanja *Rex et regnum* povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva u dvorani Jure Petričevića Matice hrvatske u Zagrebu.

U organizaciji izv. prof. dr. sc. Tomislava Galovića i prof. dr. sc. Dine Milinovića, na prvom predavanju izlaganja su održali prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol, izv. prof. dr. sc. Ana Biočić, dr. sc. Vladimir Sokol i doktorand Ivan Buljević. Nakon uvodnih riječi profesora Milinovića i profesora Galovića, kojima su prisustvovali i tadašnji predsjednik Matice hrvatske Miro Gavran i potpredsjednik Matice hrvatske Mario Jareb, o izvorima za najraniju hrvatsku povijest i o Hrvatskom Kraljevstvu govorila je profesorica Mirjana Matijević Sokol.

Dr. sc. Mirjana Matijević Sokol profesorica je emerita Pomoćnih znanosti povijesti na Sveučilištu u Zagrebu, koja svojim profesorskim radom već dugi niz godina objedinjuje studente Filozofskog fakulteta i Fakulteta hrvatskih studija, kao i Hrvatskog katoličkog sveučilišta. Njezino područje rada obuhvaća srednjovjekovnu povijest i paleografiju, diplomatiku te epigrafiju. U svojem izlaganju *Povijesni izvori o kralju Tomislavu i njegovu dobu* govorila je o vrelima, kao što su pismo pape Ivana X, u kojem Tomislava oslovljava s *rex* (kralj), *Historia Salonitana* Tome Arhiđakona i *Ljetopis Popa Dukljanina*. Istaknula je važnost studentskog rada na izvorima koji će nam pomoći da lakše prepoznamo korisne podatke i vjerodostojnost izvora, kao i najučestalije greške pri prijepisima (najčešće u osobnim imenima, primjer *servorum* i *serborum*, odnosno *urbium* itd). Zaključila je da je prijepis pisma pape Ivana X. vjerodostojan izvor te da ga možemo usporediti s ostalih petnaestak prijepisa pisama istog pape od kojih ne odskače sadržajem i formom.

Dr. sc. Ana Biočić izvanredna je profesorica na Katedri za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i glavna urednica časopisa Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, *Croatia Christiana periodica*. Nakon što je govorila o izvorima, Biočić je u izlaganju o temi *Crkvene prilike u Hrvatskoj u europskom kontekstu*

10. stoljeća stavila kontekst pisma i pitanja, kao što su osnivanje Ninske biskupije i slavenskog bogoslužja, u širi okvir crkvene povijesti i njezinog djelovanja od 9. do 13. stoljeća. Izlaganje je zaključila izjavom da je papino obraćanje Tomislavu s *rex* jednako tadašnjem međunarodnom priznanju jer je papa, tj. Sveta stolica, predstavljao međunarodnu silu u srednjovjekovnom prostoru.

Dr. sc. Vladimir Sokol, arheolog i istraživač te osnivač i dugogodišnji ravnatelj Muzeja Prigorja – Sesvete, bavi se ranosrednjovjekovnom poviješću i arheologijom te je autor stotinjak znanstvenih i stručnih radova. Održao je izlaganje o temi *Hrvatska vojna moć u doba kralja Tomislava* te na temelju izvora predložio kakvu je vojnu snagu Tomislav mogao naslijediti i kakva je bila u njegovo vrijeme. Ujedno je postavio pitanje što je Tomislav napravio s tim nasljedstvom. Da je moć održao i razvio, svjedoče Porfirogenetove brojke o hrvatskoj vojnoj moći koje se odnose na njegovo doba i njegove vojne uspjehe pacifikacije novih nomada, koji se onda okreću na druge strane, prema zapadu i jugoistoku.

Ivan Buljević, doktorand povijesti na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, diplomirao je jednopredmetnu povijest na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zatvorio je skup predavanjem naslovljenim *Krunidba kao spektakl i afirmacija legitimiteta u srednjem vijeku* te je pomoću usporedbe s ostalim europskim monarhijama objasnio važnost krune, krunjenja i pomazanja kao rituala pri preuzimanju vladarskog prava na različitim ranosrednjovjekovnim prostorima Europe. Zaključuje da, iako ne možemo potvrditi krunidbu kralja Tomislava jer mi za nju ne znamo, njezin izostanak ne bi ništa promijenio. Sam čin krunidbe na hrvatskom povijesnom prostoru nije igrao bitnu ulogu, važnija je bila aklamacija naroda.

Sva predavanja moguće je pročitati u časopisu Matice hrvatske, *Hrvatska revija* 4/2024, čija je tema broja također 1100. godina Hrvatskog Kraljevstva. Predavanje *Rex et Regnum*, povodom tisućite obljetnice Hrvatskog Kraljevstva, pristupa hrvatskoj povijesti 10. stoljeća interdisciplinarno. Uz pomoć pomoćnih povijesnih znanosti, arheologije, povijesti i teologije, predavači su Hrvatsko Kraljevstvo smjestili unutar srednjovjekovnih europskih procesa. Riječ je, prije svega, o procesima oblikovanja kraljevstva, legitimacije moći i statusnih simbola, procesima crkvene organizacije i latinizacije te vojno-političkim procesima. Zaključno, možemo reći da je predavanje iz najavljenog ciklusa svakako ostavilo prostora za daljnju raspravu o temi najranije hrvatske povijesti i identiteta, koja je često mistificirana i podložna povijesnim mitovima i narativima.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 20 2025.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti,
godina XX, broj 20, 2025.

Glavna i odgovorna urednica
Marija Bišćan

Zamjenik glavne urednice
Ruben Prstec

Uredništvo
Filip Bačurin
Marija Bišćan
Adrian Filčić
Nera Kapustić
Karlo Košir
Ivan Moškato
Marko Perišić
Ruben Prstec
Matija Pudić

Urednici pripravnici
Tita Mikulaš
Benjamin Pintarec

Redakcija
Filip Bačurin
Marija Bišćan
Adrian Filčić
Nera Kapustić
Karlo Košir
Tita Mikulaš
Ivan Moškato
Marko Perišić
Benjamin Pintarec
Ruben Prstec
Matija Pudić

Tajnik Uredništva
Marko Perišić

Recenzenti
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Arijana Kolak Bošnjak
dr. sc. Inga Vilogorac Brčić
dr. sc. Neven Budak
dr. sc. Mihovil Dabo
dr. sc. Vinko Korotaj Drača

dr. sc. Stipe Grgas
dr. sc. Branimir Janković
dr. sc. Maja Katušić
Dea Marić
dr. sc. Lidija Nikočević
dr. sc. Ana Rajković Pejić
dr. sc. Filip Šimetin Šegvić
dr. sc. Luka Špoljarić
dr. sc. Peter Štih
dr. sc. Nikola Tomašegović
dr. sc. Hrvoje Tutek
dr. sc. Nada Zečević
Andrija Živković

Lektura za hrvatski jezik
Antonia Buti
Nikolina Fajt
Grgur Gržetić
Lorenia Jantolek
Nera Kapustić
Mihaela Pokrivač
Martina Prosen

Lektura za engleski jezik
Marko Perišić
Ruben Prstec
Matija Pudić

Oblikovanje
FF Press

Izdavač
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Tisak
d. o. o. Studio moderna

Naklada
Tiskano u 75 primjeraka.

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima izražavaju isključivo stavove i mišljenja autora i ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa finansijski je omogućeno:

sredstvima koja je ustupio Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

sredstvima dobivenim na Natječaju za studentske programe Studentskog zbora Sveučilišta u Zagrebu

Redakcija časopisa Pro tempore im iskreno zahvaljuje na finansijskoj podršci.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva

Odsjek za povijest

(za: Uredništvo Pro tempore)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ivana Lučića 3, 10 000 Zagreb

Kontakt

casopis.protempore@gmail.com

Web-stranica

<https://protempore.ffzg.unizg.hr/>